

Mieczysław Dereziński

Mieczysław Dereziński w latach 1980–1989 był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”. Od 1980 r. pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Wojewódzkim Zarządzie Inwestycji Rolniczych w Pile. Po wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. zaangażował się w działalność podziemną. Od 1982 r. aktywnie uczestniczył w akcjach kolportażu ulotek, a od 1983 r. należał do Solidarności Walczącej w Pile. Jako członek SW był odpowiedzialny za zdobywanie materiałów do druku (m.in. papieru) i rozpowszechnianie podziemnych czasopism. Użyczał też swoje mieszkanie na potrzeby podziemnych struktur „Solidarności” – drukowano tam pismo SW „Informator”. Ponadto Mieczysław Dereziński współorganizował audycje Radia Solidarność w Pile, był spikerem tego radia i organizatorem tajnych kursów sitodruku dla działaczy opozycyjnych w Łodzi. Ponadto brał udział w akcjach protestacyjnych przeciwko budowie elektrowni atomowej w Kłempiczu. W 1986 r., po rozwiązaniu SW w Pile, był związany z Regionalnym Komitetem Wykonawczym w Pile. W lipcu 1987 r. został zatrzymany w Pile podczas kolportażu 643 ulotek sygnowanych przez RKW w Pile. W dniu 16 lipca 1987 r. Kolegium uznało Mieczysława Derezińskiego za winnego wykroczenia (rozpowszechnianie ulotek bez wymaganego zezwolenia) i orzekło karę grzywny w wysokości 50 tys. zł oraz obciążyło go kosztami postępowania.

Inicjator: Stowarzyszenie „Solidarni-Niepokorni” w Pile

Jerzy Jankowiak

Jerzy Jankowiak był pracownikiem PKP na stacji Poznań – Górczyn. W 1981 r. został wybrany przewodniczącym NSZZ „Solidarność” Sekcji Kolejarzy Okręgu Zachodniego PKP w Poznaniu. Za swoją aktywną działalność był internowany 13 grudnia 1981 r. Przebywał w Ośrodku Odosobnienia w Gębarzewie. Z internowania został zwolniony 5 lipca 1982 r. z powodu złego stanu zdrowia. Po zwolnieniu z internowania był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa. Nie zaprzestał mimo to działalności opozycyjnej i nadal utrzymywał kontakty z działaczami podziemia. Podejmował próby zorganizowania podziemnych struktur NSZZ „Solidarność” na PKP. W dniu 19 maja 1983 r. wyemigrował wraz z żoną oraz trójką dzieci do Francji.

Inicjator: Polskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe w Alzacji

Krzysztof Kaźmierczak

Krzysztof Kaźmierczak w latach 1981–1989 był aktywnym działaczem opozycji antykomunistycznej w Poznaniu. Od wprowadzenia stanu wojennego był członkiem organizacji „Konfederacja Młodej Polski Rokosz”. Współredagował, drukował i kolportował pismo „Pokolenie Walczące – Antysocjalistyczne Pismo Młodych”. Napisane przez siebie artykuły podpisywał pseudonimem „Krzysztof”. Rozprowadzał

również inne pisma bezdebitowe przywożone z Warszawy przez Zbigniewa Rutkowskiego. Po rozbiciu KMP „Rokosz” przez SB uniknął aresztowania, gdyż funkcjonariusze nie byli w stanie powiązać go z organizacją. Krzysztof Kaźmierczak zredagował, wydrukował i rozkolportował wówczas ostatni numer „Pokolenia Walczącego”, w którym podał nazwiska aresztowanych koleżanek i kolegów. Współpracował też z „Solidarnością Walczącą” w Poznaniu, kolportując jej pisma, m.in. „Czas kultury” i „Komentarz”.

Inicjator: Konwent Konfederacji Młodej Polski „Rokosz”

Katarzyna Lamperska

W latach 1982–1984 była aktywnym członkiem podziemnej organizacji opozycyjnej „Konfederacja Młodej Polski Rokosz”. Kierowała żeńską sekcją ww. organizacji zajmującą się m.in. rozrzucaniem i kolportażem ulotek i wydawnictw podziemnych oraz malowaniem haseł antykomunistycznych na murach budynków. Zadaniem jej sekcji było też zbieranie informacji m.in. dotyczących samochodów funkcjonariuszy ZOMO. Organizacyjnie podlegała założycielowi „Rokoszu” Wojciechowi Nowakowi. Ze względu na swoją działalność była przesłuchana w śledztwie prowadzonym przez Prokuraturę Wojewódzką w Poznaniu w dniu 12 lipca 1984 r.

Inicjator: Konwent Konfederacji Młodej Polski „Rokosz”

ks. Piotr Marchwicki (SDB)

Piotr Marchwicki w latach 1982–1984 r. należał do „Konfederacji Młodej Polski Rokosz”, podziemnej organizacji opozycyjnej uczniów szkół średnich, zajmującej się m.in. drukiem wydawnictw, malowaniem haseł antykomunistycznych na murach budynków. Kolportował wydawane przez „Rokosz” pismo „Pokolenie Walczące” oraz prasę innych struktur, m.in. „Głos SKOS-ów” i „Obserwator Wielkopolski”. Wchodził w skład sekcji organizacyjnej, zadaniem której było zaopatrzenie w materiały do druku podziemnych wydawnictw oraz farby i pędzle potrzebne do wykonywania napisów na murach budynków. Piotr Marchwicki został zatrzymany na 48 godzin w dniu 27 czerwca 1984 r., po przeszukaniu dokonanym tego samego dnia. 29 czerwca 1984 r. został przesłuchany w śledztwie prowadzonym przez Prokuraturę Wojewódzką w Poznaniu. 29 października 1984 r. prokuratura umorzyła śledztwo w części dotyczącej udziału m.in. Piotra Marchwickiego w działalności podziemnej organizacji „Konfederacja Młodej Polski Rokosz”.

Inicjator: Konwent Konfederacji Młodej Polski „Rokosz”

Adam Pohl

Adam Pohl zajmował się kolportażem ulotek na terenie Zielonej Góry. 22 marca 1980 r. został zatrzymany i aresztowany na 48 godzin przez patrol MO. W czasie studiów

w Poznaniu był jednym z sygnatariuszy petycji w sprawie przywrócenia praw nauczycielskich Stanisławowi Barańczakowi – członkowi KSS-KOR. Rozpracowywany przez Służbę Bezpieczeństwa w ramach spraw operacyjnych o kryptonimach „Odezwa”, „Listonosz”, „Kurier”. Internowany w Ośrodkach Odosobnienia w Gębarzewie i Kwidzynie w okresie od 27 czerwca 1982 r. do 15 października 1982 r. W dniu 18 kwietnia 1984 r. aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w Poznaniu za sporządzanie i rozpowszechnianie nielegalnych wydawnictw, m.in. pisma „Rezonans”. Areszt uchylono 28 lipca 1984 r., sprawę umorzono na mocy amnestii.

Inicjator: Prezes IPN-KŚZpNP

Mariusz Pokryszka

Mariusz Pokryszka prowadził konspiracyjną działalność w ramach „Radia Solidarność Regionu Wielkopolska” w latach 1984–1987. W tym okresie zajmował się nadawaniem audycji informacyjnych i okolicznościowych, drukowaniem prasy podziemnej, kalendarzy, plakatów, znaczków. Jego bezpośrednim przełożonym była Jadwiga Sulikowska. Przez pewien okres był członkiem Rady Koordynacyjnej „Radia Solidarność” w Poznaniu.

Inicjator: Konwent Konfederacji Młodej Polski „Rokosz”

Ryszard Stankiewicz

Ryszard Stankiewicz był aktywnym członkiem NSZZ „Solidarność” w Oddziale Osobowym Państwowej Komunikacji Samochodowej (PKS) w Zielonej Górze. 5 listopada 1982 r. został powołany jako żołnierz rezerwy do odbycia szkolenia wojskowego w 4 Łużyckiej Brygadzie Saperów w Gorzowie Wlkp. – JW Nr 1649. Szkolenie wojskowe rezerwistów w powyższej jednostce, nazywane „inteligentną formą internowania”, służyło walce z opozycją i było dotkliwą represją polityczną wobec powołanych na ćwiczenia. Opozycjonistów poddawano przesłuchaniom, rewizjom i innym szykanom, byli też zmuszani do ciężkiej pracy. Celem powołania rezerwistów na niniejsze ćwiczenia miało być odizolowanie przeciwników politycznych i nie miało ono oparcia w obowiązującym porządku prawnym. Ryszard Stankiewicz został zwolniony po odbyciu ćwiczeń wojskowych 8 stycznia 1983 r.

Inicjator: Prezes IPN-KŚZpNP

Marek Suś

Marek Suś był nauczycielem i przewodniczącym koła „Solidarności” w Zespole Szkół Przemysłu Spożywczego w Poznaniu. Ponadto wchodził w skład Komitetu Koordynacyjnego Szkół Średnich, Podstawowych i Przedszkoli (od 24.10.1980 r.) Komitetu Koordynacyjnego Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Poznaniu oraz był członkiem Komisji Zakładowej Pracowników Oświaty i Wychowania

w Poznaniu. Został także delegatem do Krajowej Sekcji Pracowników Oświaty i Wychowania. W 1981 r. brał udział w protestach pod pomnikiem Adama Mickiewicza w Poznaniu w obronie więźniów politycznych. Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w demonstracjach pod siedzibą Zarządu Regionu. W latach 1982-1989 był członkiem nieformalnej grupy wspierającej nauczycieli, angażował się w akcje kolportażu ulotek oraz zbiórki pieniędzy na działalność „Solidarności” i pomoc rodzinom represjonowanym. Ponadto udostępniał mieszkanie na punkt kolportażowy oraz emisję audycji Radia „Solidarność”. Od 1983 r. uczestniczył w Duszpasterstwie Nauczycieli przy Zgromadzeniu Księżych Chrystusowców w Poznaniu. W jego mieszkaniu odbywały się również spotkania ze związkowcami francuskimi, którzy oferowali polskim opozycjonistom pomoc finansową z możliwością dostawy niektórych urządzeń poligraficznych i sprzętu radiowego. Marek Suś kolportował niezależne książki, czasopisma (m.in. „Wiadomości Tygodnia”, „Veto”, „Solidarność Walcząca”), ulotki, kasety audio i inne pamiątki solidarnościowe. Prowadził działalność opozycyjną do momentu przemian politycznych w Polsce.

Inicjator: Organizacja Międzyzakładowa NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania Region Wielkopolska

Jerzy Wesołowski

Był aktywnym działaczem opozycji antykomunistycznej na terenie Turku. Po wprowadzeniu stanu wojennego utrzymywał kontakty z nielegalnymi strukturami Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Koninie. W okresie od 1983 r. do 1986 r. poprzez kontakty z Jerzym Żurawieckim i Andrzejem Piaseckim współpracował ze środowiskami opozycyjnymi z Wrocławia tj. z Niezależnym Zrzeszeniem Studentów i Solidarnością Walcząca. Ponadto zajmował się kolportażem pism podziemnych, takich jak: „Solidarność Walcząca”, „Tygodnik Mazowsze”, „KOS” oraz książek wydawnictwa NOWA, Kręgu, Przedświt i Kultury Niezależnej. W 1986 r. był jednym z inicjatorów powstania Duszpasterstwa Ludzi Pracy „Wspólnota” w Turku. W ramach działalności w DLP organizował wyjazdy mieszkańców na msze św. w intencji Ojczyzny, a także uroczystości o charakterze patriotycznym, m.in.: w styczniu 1987 r. obchody rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego. Ponadto w jego mieszkaniu odbywały się spotkania działaczy DLP. W kwietniu 1989 r. został wybrany zastępcą przewodniczącego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Turku.

Małgorzata Zawierowska

Małgorzata Zawierowska prowadziła konspiracyjną działalność w ramach „Radia Solidarność Regionu Wielkopolska” w latach 1984–1987. W tym okresie zajmowała się emisją i przygotowywaniem audycji „Radia Solidarność”, drukowaniem podziemnych wydawnictw, a także opieką nad archiwum „Radia Solidarność” i nad wynajętymi

lokalami konspiracyjnymi. Wchodziła również w skład Rady Koordynacyjnej „Radia Solidarność” w Poznaniu.

Inicjator: Konwent Konfederacji Młodej Polski „Rokosz”

Pośmiertnie

Natalia Iwańska (1954–1999)

Od końca 1981 r. uczestniczyła w akcjach protestacyjnych organizowanych przez podziemne struktury „Solidarności” w Pile. Od 1983 r. należała do „Solidarności Walczącej” w Pile. Brała udział w drukowaniu i rozpowszechnianiu ulotek nawołujących do bojkotu wyborów do Sejmu PRL. Natalia Iwańska od 1985 r. w swoim domu wykonywała na maszynie do pisania matryce do produkcji ulotek i innych podziemnych wydawnictw, ukazujących się na terenie Piły. W dniu 6 sierpnia 1986 r. przeprowadzono rewizję w mieszkaniu Natalii i Andrzeja Iwańskich, w wyniku której odnaleziono maszynę do pisania i cztery matryce z treścią dwóch przygotowanych przez nich ulotek. W związku z powyższym Natalia Iwańska 7 sierpnia 1986 r. została osadzona w areszcie, skąd zwolniono ją 26 sierpnia, a w dniu 28 listopada Prokurator Wojewódzki w Pile umorzył śledztwo przeciwko niej w związku ze zmianą przepisów prawa.

Inicjator: Stowarzyszenie „Solidarni-Niepokorni” w Pile

Jarosław Nogacz (1964–2001)

Jarosław Nogacz od lata 1982 r. do lata 1984 r. był członkiem podziemnej organizacji opozycyjnej „Konfederacja Młodej Polski Rokosz”. Do organizacji przystąpił za namową Szymona Webera. Działał w kierowanej przez Piotra Szycha 5-osobowej sekcji „małego sabotażu” zajmującej się malowaniem haseł antykomunistycznych na murach budynków, rozwieszaniem transparentów, kolportażem prasy i wydawnictw podziemnych oraz rozrzucaniem ulotek. Uczestniczył też w manifestacjach opozycyjnych organizowanych w Poznaniu w latach 80. XX w.

Inicjator: Konwent Konfederacji Młodej Polski „Rokosz”

Urszula Wachowska (1938 –2007)

Urszula Wachowska była nauczycielką języka polskiego w Technikum Kolejowym w Poznaniu. W 1980 r. współtworzyła lokalne struktury nauczycielskiej „Solidarności” oraz pełniła funkcję przewodniczącej koła związku w szkole, w której pracowała. Od października 1980 r. do lutego 1981 r. była członkiem Komitetu Założycielskiego, a od lutego do grudnia 1981 r. wiceprzewodniczącą Komisji Zakładowej „Solidarności” Pracowników Oświaty i Wychowania Region Wielkopolska. W lipcu 1981 r. wybrano ją delegatem na I Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” Region Wielkopolska. Po wprowadzeniu stanu wojennego, 24 grudnia 1981 r. została zatrzymana i była

przesłuchiwana przez SB. Należała do grupy osób, które w 1981 r. zainicjowały zawieszenie krzyża w Technikum Kolejowym. Kiedy w czasie ferii zimowych 1985 r. został zdjęty krzyż w holu głównym, Urszula Wachowska wyraziła swój protest oraz wspierała uczniów, którzy dążyli do jego przywrócenia. Wraz z innymi nauczycielami w lutym 1985 r. na posiedzeniu Rady Pedagogicznej domagała się ponownego zawieszenia krzyża. W marcu 1985 r. dyrektor Technikum Kolejowego przekazał krzyż samorządowi szkolnemu z zastrzeżeniem, że nie może on ponownie zawisnąć w szkole. W związku z tym w maju 1985 r. Urszula Wachowska zainicjowała odprawienie mszy św. w kościele pw. Najświętszego Zbawiciela w Poznaniu oraz umieszczenie w nim odzyskanego krzyża. Kiedy poprosiła dyrektora szkoły o wyrażenie zgody na pracę na ½ etatu po przejściu na emeryturę, otrzymała odpowiedź odmowną. W 1984 r. organizowała akcję pomocy dla ucznia, który został aresztowany za przynależność do organizacji młodzieżowej. W latach 1982–1989 angażowała się w pomoc konspiracyjnym strukturom „Solidarności” oraz zajmowała się kolportażem podziemnych pism w Poznaniu i okolicy (m.in.: „Tygodnik Mazowsze”, „Obserwator Wielkopolski”, „Nauczyciel”). W latach 1983–1989 współorganizowała Duszpasterstwo Nauczycieli przy Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej w Poznaniu. Prowadziła działalność opozycyjną do momentu przemian politycznych w Polsce.

Inicjator: Organizacja Międzyzakładowa NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania Region Wielkopolska